

Vergaderjaar 2022–2023

23 645

Openbaar vervoer

Nr. 802

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 mei 2023

De concessies voor het passagiersvervoer van en naar de Friese Waddeneilanden zijn vorig jaar, halverwege de looptijd, tussentijds geëvalueerd in een mid-term review (MTR). Met deze brief informeer ik u over de opvolging van de aanbevelingen van de MTR en de voorbereiding van de nieuwe concessies die naar verwachting in 2029 zullen ingaan. Ook informeer ik u over de afschaffing van de brandstoftoeslag voor afvaarten van en naar Vlieland en Terschelling.

Vervoerconcessies Friese Waddenveren

In 2014 zijn er twee concessies gestart voor het passagiersvervoer van en naar de Friese Waddeneilanden. Het gaat om de Vervoerconcessie Waddenveren West, verleend aan de B.V. Terschellinger Stoomboot Maatschappij, een dochteronderneming van rederij Doeksen (hierna: TSM), voor de verbindingen met Vlieland en Terschelling en de Vervoerconcessie Waddenveren Oost aan Wagenborg Passagiersdiensten B.V. (hierna: WPD) voor de verbindingen met Ameland en Schiermonnikoog. Beide concessies hebben een looptijd van 15 jaar.

Uitvoering MTR

In de periode oktober 2021 tot en met juni 2022 is een tussentijdse evaluatie uitgevoerd van de uitvoering van beide vervoerconcessies in de periode 2014 tot en met 2020 door een onafhankelijke externe partij. De onderzoekers concludeerden dat het doel van de concessies halverwege de looptijd in voldoende mate was bereikt. Ook concludeerden zij dat WPD en TSM adequaat invulling hebben gegeven aan de vervoerconcessies. Op 15 juli 2022 heb ik u geïnformeerd over de resultaten en de

twee eindrapportages met u gedeeld.¹ Daarbij heb ik toegezegd u te zullen informeren over de opvolging van de MTR.

Opvolging MTR

Alle bevindingen van de MTR zijn inmiddels met de rederijen besproken. Dit heeft geresulteerd in onderstaande concrete initiatieven. Tevens zijn er aanbevelingen gedaan voor de volgende concessies, die ik mee zal nemen in de voorbereiding daarvan.

Meer aandacht voor eilandbewoners in klanttevredenheidsonderzoek

Om meer aandacht te hebben voor eilandbewoners in het klanttevredenheidsonderzoek wordt sinds 2022 in de Openbaar Vervoer Klanten Barometer (hierna: OVKB) onderscheid gemaakt tussen eilandbewoners en bezoekers. Het onderscheid tussen eilandbewoners en bezoekers zal ook meegenomen worden in de komende aanbesteding voor de OVKB en in de voorbereidingen voor de concessies na 2029.

Zichtbaarheid ministerie vergroten

Om de zichtbaarheid van mijn ministerie in de regio te vergroten en het contact met de consumentenorganisaties en de decentrale overheden te verbeteren, neemt mijn ministerie vanaf 2023 jaarlijks deel aan het overleg tussen rederijen en decentrale overheden en consumentenorganisaties. Ook is er binnen het ministerie een contactpersoon aangewezen.

Geleidelijnen vervangen

Rijkswaterstaat (hierna: RWS) heeft de geleidelijnen vervangen, die blinde en slechthziende personen helpen om zich te oriënteren op de veerdammen waarvan WPD gebruikmaakt.

Stimuleren ov-gebruik en ketenverplaatsing

Wagenborg Passagiersdiensten B.V. en B.V. Terschellinger Stoomboot Maatschappij onderzoeken samen met Arriva verschillende opties om ov-gebruik te stimuleren en ketenverplaatsing mogelijk te maken. Zo onderzoeken zij een trein-boot-bus arrangement². Ook onderzoeken zij de mogelijkheid om een ticket te boeken via Glimble.³

Meer tariefdifferentiatie

Op dit moment maakt TSM de eerste en laatste afvaarten in de zomer twintig procent goedkoper om mensen te stimuleren dan te reizen. TSM gaat ook onderzoeken of het geven van kortingen op rustige momenten tijdens de winter ertoe leidt dat er op deze momenten meer passagiers komen.

Eenvoudiger fietsen stallen aan boord

TSM bekijkt momenteel of er verbeteringen op de autodekken doorgevoerd kunnen worden om het stallen van fietsen aan boord gemakkelijker te maken.

¹ Kamerstuk 23 645, nr. 766.

² Bij een trein-boot-bus arrangement is slechts één ticket nodig om van al deze vervoersmiddelen gebruik te kunnen maken.

³ Dat is een platform van Arriva waarop kaartjes voor het openbaar vervoer gekocht kunnen worden.

Verbeteren papieren dienstregelingsfolder

TSM geeft in de papieren dienstregelingsfolder aan welk type motorrijtuigen, aanhangwagens en fietsen er door welke veer- of sneldiensten vervoerd worden en heeft een papieren folder ontwikkeld waarin de procedure voor gevonden voorwerpen beschreven staat.

Transparantie vergroten

TSM breidt, om de transparantie te verbeteren, vanaf 2023 de samenvatting van hun klachtenoverzicht uit, zodat consumentenorganisaties meer inzicht krijgen in de klachten en hoe daarmee omgegaan wordt. Ook publiceert TSM vanaf 2022 het vervoerkundige jaaroverzicht in zijn geheel.

Naast de genoemde concrete initiatieven, ga ik de komende tijd onder andere aan de slag met het verbeteren van de financiële controlefunctie.

Vorbereiding nieuwe concessies

De huidige concessies eindigen in april 2029. Op grond van wet- en regelgeving (Besluit Personenvervoer 2000) zullen de nieuwe concessies middels een openbare aanbesteding worden verleend. Inmiddels ben ik gestart met de voorbereiding van de nieuwe concessies, mede vanwege de doorlooptijd van de aanbesteding en het advies van de onderzoekers in de MTR. Hierbij informeer ik u over de stappen die ik van plan ben daarbij te nemen.

Stap 1. Fase beleidsvorming (2023 tot 2024)

Dit jaar werk ik aan het beleidskader voor de concessies, de zogenaamde Nota van Uitgangspunten (NvU). Daarbij zal ik de komende periode onder andere decentrale overheden en consumentenorganisaties betrekken. Ook zullen inzichten vanuit het Vervolgonderzoek Bereikbaarheid Ameland 2030 (VBA 2030) in de NvU worden meegenomen. Nog in 2023 of anders in 2024 zal de concept NvU gereedkomen. En vervolgens ter consultatie worden voorgelegd, waarna de NvU kan worden vastgesteld. Onderdeel van deze fase is het uitvoeren van een marktanalyse om te bepalen wat marktpartijen zonder concessie kunnen bieden en of mogelijk zelfs (deels) geen concessie noodzakelijk is.

Stap 2. Fase operationalisatie (2024 tot 2025)

Na vaststelling van de NvU worden de opgestelde uitgangspunten naar verwachting vertaald naar een Programma van Eisen (PvE) en overige aanbestedingsdocumenten. De globale planning is dat het PvE in 2025, na een consultatieronde, wordt vastgesteld.

Stap 3. Fase inkoop (2025 tot 2026)

Na vaststelling van het PvE en de overige aanbestedingsdocumenten start naar verwachting in 2025 de aanbestedingsprocedure. Deze procedure zal dan naar verwachting in 2026 resulteren in de gunning van de nieuwe concessies.

Stap 4. Fase implementatie (2026–2029)

Na gunning kunnen de houders van de nieuwe concessies starten met de voorbereiding van de concessies, welke vanaf 2029 in werking zullen treden.

Context

De nieuwe concessies komen tot stand in een brede context van verschillende initiatieven, zoals het Uitvoeringsprogramma voor het Waddengebied 2021–2026, het Vervolgonderzoek Bereikbaarheid Ameland 2030 (VBA 2030), de Regiodeal Waddeneilanden en onderzoek van de huidige concessiehouders naar het toekomstig vervoer. Ik zal gedurende de gehele doorlooptijd de samenhang met deze en andere trajecten bewaken.

Afschaffen brandstoftoeslag B.V. Terschellinger Stoomboot Maatschappij

Vorig jaar oktober berichtte ik u⁴ dat TSM door sterk gestegen brandstofkosten zonder ingrijpen in grote financiële problemen dreigde te raken. Daarom stemde ik in met de invoering van een brandstoftoeslag. Daarbij is aangegeven dat TSM de brandstoftoeslag zou herzien, indien de brandstofkosten in 2023 zouden dalen.

Onlangs heeft TSM mij geïnformeerd dat de brandstofkosten inderdaad zijn gedaald en dat de brandstoftoeslag per 1 juni zal worden afgeschaft. TSM zal passagiers die reeds een ticket met brandstoftoeslag geboekt hebben in de gelegenheid stellen de betaalde brandstoftoeslag terug te vragen.

Tot slot

Zoals u in deze brief heeft kunnen lezen heb ik de bevindingen en aanbevelingen van de MTR ter harte genomen. Het heeft tijd gekost om tot concrete verbeteringen te komen naar aanleiding van de resultaten van de MTR. Ik hoop uw Kamer met deze brief voldoende geïnformeerd te hebben over de genomen en nog te nemen stappen.

De veerdiensten zijn van groot belang voor bewoners en bezoekers van de Friese Waddeneilanden. Ik zal de regio dan ook goed betrekken bij de totstandkoming van de nieuwe concessies. Over de voortgang zal uw Kamer via de reguliere lijnen worden geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen

⁴ Kamerstuk 23 645, nr. 781.